N°. 713. DE GRONDWET. 1855.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . *f* 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . . » 5.50.

WOENSDAG 12 SEPTEMBER.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten M. Schooneveld en Zoon, Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . *f* 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . » 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden worden geplaatst tegen betaling van *f* 1, het zegelregt daaronder begrepen.

Opvoeding en Onderwijs.

Er zijn waarheden, die door niemand ontkend kunnen worden, en zoo klaar en duidelijk zijn, dat zij geen bewijs behoeven. In de taal der wetenschap, noemt men ze axiomata. Er zijn echter een groot aantal zaken, die alhoewel niet juist tot het gebied der wetenschap behoorende, als axiomata of als schier daarmede gelijkstaande kunnen worden aangemerkt, vooral, wanneer de ondervinding aan hare zijde is en zij zich op hare onpartijdige, nimmer falende uitspraak kunnen beroepen.

Wie bijvb. zal ontkennen, dat opvoeding en onderwijs de meest vermogende middelen zijn ter bevordering van het geluk eens volks? Veilig toch mogen wij dit aannemen als eene waarheid, die thans door niemand zal worden betwist. En geen wonder: Vergelijkt men de uitkomsten van goed en slecht onderwijs met elkander met betrekking tot een enkel individu, en besluit men daaruit tot gelijke gevolgen, bij gelijke oorzaken, ten aanzien van eene massa individuen, een volk: boven allen twijfel is het dan verheven, dat alléén dan een volk op vrijheid kan bogen, wanneer het 't onderwijs naar waarde schat. Wij gaan verder: men kan de welvaart van een volk beoordeelen naar den trap der ontwikkeling van het onderwijs; want beschaving is de maatstaf van zijne morele en materiële welvaart. Onderwijs is voor den mensch juist, wat de zorg des tuinmans voor het jeugdige plantje is. Het is een edel en schoon werk, dat plantje tot een krachtigen boom te vormen, welke bestand is tegen alle orkanen en stormen. Maar groot is de verantwoordelijkheid, welke op den tuinier rust, omdat het in zijne magt is, de teedere ligt buigbare plant naar alle kanten te wenden, en het dus aan hem is, de rigting zóó te bepalen, dat de boom, eens omgeven van vele anderen, geschikt zij om hen heilzame levenssappen mede te deelen en tevens zoodanig geplaatst zij, dat hij een verkwikkend lommer om zich heen verspreide. Maar waartoe is die beeldspraak verder noodig? Het nut van onderwijs is algemeen erkend. Onze grondwet beveelt het openbaar onderwijs aan als voorwerp der aanhoudende zorg van de regering. Maar eene andere vraag is het: hoedanig moet het ingerigt worden? Moeijelijk problema gewis, dat reeds tot veel geschrijf en gewrijf heeft aanleiding gegeven. Onze lezers zullen dan ook wel niet van ons vergen, dat wij thans, in deze regelen, hun daarvan eene oplossing aanbieden. Maar ééne zaak durven wij als grondslag voor- en leiddraad bij de beantwoording dezer vraag aan te nemen, die is, HET ONDERWIJS MOET POPULAIR ZIJN. In het voorbijgaan zij opgemerkt, dat wij, naar gemoedelijke overtuiging, niet behooren onder de lofredenaars van het openbaar onderwijs hier te lande. Rond en openlijk durven wij verklaren, dat het, integendeel, o. i. veel te wenschen overlaat; omdat men er niet genoeg op uit is, om »het denkende hoofd en de werkende hand te doen zamen gaan.« Eenige jaren geleden bezocht een Fransch paedagoog onze scholen. De man scheen zeer ingenomen te zijn met den staat van het onderwijs in ons rijk, en sedert bestaat er, naar de schatting van de meeste onzer landgenoten, geen beter, geen doeltreffender onderwijs, dan het onze.

Wij twijfelen echter zeer, of zij, die geroepen zijn, om jongelieden tot hooger studiën voor te bereiden en op te leiden, en dus in de gelegenheid en bevoegd zijn, om met kennis van zaken ten deze te oordeelen, met de hand op het hart, in den regel, die uitspraak kunnen beamen. En is dit zoo, waarom dan, waar gebrekkigs aangetroffen wordt, dat niet erkend, daar in die erkentenis toch de eerste stap tot verbetering gelegen is. Het is eene slecht begrepene nationaliteit, om onvoorwaardelijk al het inheemsche als onverbeterlijk te roemen en te prijzen. Zoo doende, ontaardt de liefde voor onzen geboortegrond — die reine heilige liefde — in vooringenomenheid, die willens de oogen sluit voor het betere, dat bij anderen wordt aangetroffen. Waar zulke bekrompenheid van inzigt, zulk eene mate van eenzijdigheid zetelt: moeijelijk kan dáár het goede tot stand komen; moeijelijk kan dáár het licht der waarheid zijne stralen verspreiden.

Wij willen geenszins beweren, dat in ons land geen ervarene onderwijzers, geen doelmatig ingerigte scholen zijn aan te wijzen; maar in den regel, wij herhalen het, verliest men te zeer uit het oog, dat het werk der handen met dat van het hoofd te zamen een harmonisch geheel moet uitmaken. Weinig baat het, of men het hoofd van den jongen wereldburger met de kennis van een aantal onpractische zaken overlaadt. En dit toch, waarom het te verbloemen, geschiedt maar al te zeer. Wij wijten dit echter niet aan de onderwijzers. Het is te onregte, dat men het gebrekkige van het onderwijs altijd zoekt in de baatzucht of achteloosheid van onderwijzers, die hunne leerlingen slechts beschouwen als middelen om de beurs te vullen of als trechters om het geld uit de zakken der ouders in hunne eigene te voeren. Neen, het is hieraan meestendeels toe te schrijven, dat er onverstandige ouders zijn, die wel verre van den onderwijzer te beschouwen als den man, die in overeenstemming met hen, de opvoeding op degelijke grondslagen moet vestigen, in hem slechts zien een *loontrekker*, wiens taak het is het hoofd van het kind met vele kundigheden te vullen, die het bij wijlen moet *uitstallen*. En zoo worden de onderwijzers, afhankelijk als ze door hunne positie zijn, dikwerf genoodzaakt, het onderwijs in eene zekere charlatannerie te doen ontaarden. Wij zouden omtrent dit punt nog zeer veel kunnen uitwijden en opklimmen tot nog andere oorzaken, waarom het onderwijs hier te lande veel te wenschen overlaat, doch constateren thans slechts het feit; dat, o. i., over het algemeen, te veel aan de theorie, te weinig aan de praktijk wordt overgelaten. Wil men de vruchten van practisch, populair onderwijs leeren kennen, men ga dan na den toestand van het onderwijs in Noord-Amerika en de uitkomsten welke het levert, die afgescheiden daarvan, ook belangrijk zijn uit het oogpunt van den weldadigen invloed, welke het daar op de volkswelvaart uitoefent. De bewoners van de jonge wereld, thans het middenpunt van beschaving en welvaart, onderscheiden zich in alles door hun practischen zin. Zoo ook met betrekking tot het onderwijs. Het Amerikaansche volk heeft de vaste overtuiging »dat zonder ontwikkeling geene welvaart denkbaar is, dat men het denkende hoofd met de werkende hand moet doen zamengaan, en dat men, zoo veel mogelijk, *al* de vermogens van *alle* ingezetenen moet ontwikkelen. En welke is de uitkomst van dit opvoedings-systhema? De volgende bijzonderheden, ontleend aan eene der afleveringen van *de Economist* zijn geschikt, om deze vraag te beantwoorden.

De Vereenigde Staten hebben eene in ronde cijfers uitgedrukte bevolking van 17,000,000 inwoners; daarop rekent men 3,728,756 kinderen. Het getal kinderen dat ter schole gaat, bedraagt 2,967,741.

Op de academiën, regts- en geneeskundige scholen gaan 18,260. In de Vereenigde Staten vindt men 3,954,375 boekdeelen, in de academie-bibliotheken 846,455. Het bedrag van het algemeen scholen-fonds is *f* 44,894,130 en de jaarlijksche uitgaven voor openbare scholen bedragen *f* 17,716,732.

Deze in groote trekken vervatte statistieke opgaven toonen ons eenige belangrijke resultaten.

Vooreerst zien wij daaruit, dat één zesde der bevolking aldaar ter schole is, terwijl het eene daadzaak is, dat in de grootere steden letterlijk *alle* kinderen een doelmatig onderwijs ontvangen.

Vervolgens bemerkt men uit de groote opofferingen, die jaarlijks te dien einde gedaan worden, dat de grondregel: »algemeen onderwijs voor allen« een vasten wortel in het Amerikaansch volkskarakter heeft geschoten, dat het bij uitstek *populair* is; dat het zich over de geheele Unie uitbreidt en dat, daar die geldelijke offers met bereidwilligheid gebragt worden, men er steeds op uit is, om op verbetering te werken en de aard van het onderwijs dus steeds hooger en volmaakter wordt. Maar wij kunnen belangrijker feiten daaruit nog opmaken. Voor dertig jaren was het misbruik van sterken drank in de meeste Staten sterk ingeslopen. Eene treffende verandering is daarin gekomen, naarmate de opvoeding voortging en onderscheidene Staten hebben het zelfs zoover kunnen brengen, dat het openbaar verkoopen van gedistilleerd verboden wordt door de bekende Mainewet.

De mogelijkheid van dit verschijnsel is alleen verklaarbaar, door het opvoedingssysteem, dat men in Amerika gevolgd heeft. Het feit toch, dat zulk eene wet bij een stelsel van geheel vrije verkiezing, ja, bij eene tyrannie der kiezers tot stand kan komen en telkens in meer Staten wordt aangenomen — dit feit alleen bewijst met welk een geest dat het volk daar doordrongen is.

In datzelfde land zag men de kosten voor het armwezen verminderen, niettegenstaande den aanzienlijken jaarlijkschen toevloed van landverhuizers uit Ierland, van een stroom van volkomen behoeftige menschen, wien het zelfs aan het noodigste ontbreekt. En dat niettegenstaande dien aanhoudenden en groeijenden toevloed van pauperisme, het armwezen van den Staat zelf afnemende is, is wel een zeer sterk bewijs voor de levenskracht en nijverheid van dien staat, — en de invloed daarop door het onderwijs uitgeoefend ligt voor de hand.

Uit de tabellen der onlangs gehoudene volkstelling blijkt, dat er in 1850 in de Vereenigde Staten 36,011 kerken waren, te zamen met 13,849,896 zitplaatsen, dus voor ongeveer drie vijfden der bevolking. Nu mag men aannemen, dat in de meeste landen circa een vijfde der bevolking beneden de zes jaren is, en dat er bovendien moet gerekend worden voor diegenen, die door ziekte, hoogen ouderdom of andere oorzaken verhinderd worden de openbare godsdienstoefening bij te wonen, en daarom zijn bovenstaande cijfers wezenlijk gewigtig en kan men in Amerika het verschijnsel zien, dat het geheele volk te gelijk naar de kerk kan gaan. Het bouwen van zoo vele en zoo groote kerken bewijst bij een zoo jong volk als de Amerikanen, nog daarenboven dat er behoefte aan kerken bestond, en mag men dus mede aannemen, dat men daar ook werkelijk ter kerk gaat.

Dezelfde tabellen geven het geheele getal vreemdelingen op, als: 2,210,828; het getal doorloopende bedeelden: vreemden 13,437: inlanders 36,947, te zamen 50,384 bedeelden op eene bevolking van 24 millioen: — de kosten voor het armwezen bedragen 7,200,000 per jaar. (Bij ons kost het armwezen bij eene bevolking van maar 3119,160 zielen *f* 12,590,634,06 (1851) in het jaar!)

Gedurende het jaar 1850 werden er in de Vereenigde Staten 27,000 misdaden bedreven; daaronder waren niet minder van 14,000, dus ruim de helft, door vreemden bedreven, ofschoon de vreemden geen tiende gedeelte der geheele bevolking uitmaken; — maar de inlandsche bevolking is het opvoedingsstelsel; doorgegaan; de vreemde niet.

Men ziet alzoo, door daadzaken, aldus eindigt de *Economist* zijne beschouwingen over het Noord-Amerikaansch onderwijs, (en door daadzaken, welke eene bevolking van vele millioenen en bijna eene geheel werelddeel omvatten, dat algemeene opvoeding de kracht eener natie vermeerdert, dat zij matigheid bevordert, met de godsdienst medewerkt en het armwezen vermindert; terwijl een ieder reeds gereedelijk toestemt dat zij misdaden voorkomt.

Die overtuiging, waarvan het weldadige zoo treffend werd bewezen, moet ook Europa doordringen, en die les der jonge wereld moet door de oudere met dankbaarheid ontvangen worden.

»Opvoeding is een krachtiger en goedkooper middel dan gevangenissen, armhuizen en strafkoloniën. — Opvoeding is een goedkooper voorzorgmiddel tegen zedelijke en alle maatschappelijke kwalen; even als de inenting, bij tijds aangewend, een goedkoop behoedmiddel is tegen verderfelijke ziekten.

»Die overeenkomst treft elk welgeplaatst hart.

verstand dat niet willig blind is, — een kostelijke regel vloeit er uit voort. Even als men in het algemeen belang vordert, dat alle kinderen door vaccine tegen de verderf-aanbrengende ziekte behoed zijn, evenzeer kan men uit algemeen belang, als politie-maatregel vorderen, dat allen tegen het verderfelijke en aanstekelijke kwaad van onkunde, zedeloosheid en luiheid ingeënt worden.

»Dwaas, die om de geringe kosten, de inenting zijner kinderen verwaarloost; maar even dwaas dat volk, hetwelk voor opvoedingskosten terugschrikt; dat karig is bij den aankoop van het eenig geneesmiddel tegen alle maatschappelijke kwalen.

»Dat begrijpen de Amerikanen.»

Die overtuiging, welke diep doorgedrongen is bij de bewoners van Amerika is het geheim der grootheid van die Staten. Zij vinde ook bij ons ingang. Zij bane zich een weg tot ons verstand, om van haar gansch doordrongen, te doen wat menschenmin, wat broederpligt gebieden. Zij spore ons aan om in dien zelfden geest te handelen. Niet in de stoffelijke voortbrengselen, niet in de vruchtbaarheid van den grond of in het goud en zilver der bewoners is de rijkdom van eene natie gelegen; maar wel in het verstand van de massa individuen, die het volk uitmaken. Onderwijs is meer dan geneesmiddel, het is 't voorbehoedmiddel der armoede.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

In eene telegrafische depêche uit Parijs wordt gemeld:

Sebastopol is in het bezit der geallieërden; de Russen hebben in den nacht van den 8 op den 9en het zuidelijk gedeelte der stad ontruimd na de magazijnen te hebben doen springen en de stad in brand gestoken te hebben. Alle gebouwen zijn vernield.

In eene voorafgaande depêche uit Londen dd. 10 Sept. werd gemeld:

De geallieërden hebben den 8sten dezer de verdedigingswerken voor Sebastopol aangetast. De Franschen hebben de fortificatien van het bastion Malakoff genomen en houden het bezet. De Engelschen hebben een aanval op het Redan ondernomen, die echter mislukt is.

Uit Parijs werd van dezelfde dagteekening gemeld:

De *Moniteur* deelt een depêche mede uit Varna, dat de 8en dezer een gelijktijdige aanval tegen den toren van Malakoff, diens buitenwerken, tegen het groot Redan, de carenagewerken en alle positien ondernomen is door onze dappere soldaten, onder de kreet van: »Leve de Keizer!» Al deze werken zijn genomen en werden dadelijk bezet; doch wij zijn er alleen in geslaagd ons te vestigen in den toren van Malakoff, daar het Redan en de Carenagewerken niet door ons behouden konden worden, tegenover de geduchte artillerie des vijands, die de onzen, welke het eerst die werken bezetten, wegmaaiden.

Nu wij echter vasten voet in Malakoff gezet hebben zullen, wel spoedig de andere werken, de Carenage als ook het Redan vallen, hetwelk onze dappere geallieerden insgelijks aangetast hebben, maar die eveneens hebben moeten wijken voor de geduchte artillerie en de vijandelijke reserve. De generaal Desalles heeft twee aanvallen gerigt tegen het centrale bastion maar werd teruggeslagen.

Onze troepen zijn in hunne loopgraven teruggetreden. Onze verliezen zijn aanzienlijk; doch het is onmogelijk om vooralsnog het getal op te geven, hoewel dit volledig vergoed wordt door de inneming van Malakoff, welk succes onmetelijke gevolgen kan hebben.

Eene depêche van generaal Pelissier van 9 dezer des avonds meldde het volgende:

Heden is het bevestigd, dat de vijand zijne stoombooten in de haven heeft laten zinken. Zijn vernielingswerk heeft zelfs onder het vuur onzer bommen voortgeduurd. Successivelijk springen mijnen, ten gevolge, waarvan ik aarzel om de vesting, die van nabij ingesloten is en slechts eene vuurzee vertoont, binnen te treden. Prins Gortschakoff vraagt een wapenstilstand tot het wegnemen der gewonden. De vijand heeft eene brug bij het fort Paul uit voorzigtigheid afgebroken. Alles gaat goed. Onophoudelijk zijn wij aan de Tschernaïa op onze hoede.»

Parijs was eergister geheel onder den indruk der poging tot moord tegen den persoon des Keizers ondernomen, toen hij het theater van de opéra-comique binnentrad.

De moordenaar heet Billemare; hij is tusschen de twee-en-twintig en vier-en-twintig jaren oud en schoenmaker van beroep; zijne antecedenten zijn niet zeer gunstig: hij kwam onlangs uit Bell-Isle, niet omdat hij gratie erlangde, maar als zijnde de twee jaren gevangenisstraf, waartoe hij veroordeeld was, verstreken.

Te Konstantinopel trekt de ministeriële crisis aller aandacht tot zich.

Het publiek mengt in deze inwendige geschillen de invloeden van Frankrijk en Engeland en maakt zich sterk om te bewijzen, dat zij twee tegenover elkander staande magten zijn. Van daar, dat het Keizerlijk bevelschrift de ministeriële wijziging meldende eerst na de terugkomst van lord Redcliffe uit de Krim verscheen, opdat men daaraan niet het karakter eener verrassing zou kunnen toeschrijven; en aan den anderen kant zou de heer Thouvenel zich beijverd hebben om een bezoek te brengen aan den nieuwen minister van marine, onmiddelijk nadat hij geïnstalleerd was.

Deze geruchten verdienen niet dat men daarbij lang bij stil staan. Een belangrijk feit is de goede verstandhouding, welke er schijnt te heerschen tusschen den schoonbroeder des Sultans en de oude leden van het kabinet.

Er wordt geene melding hoegenaamd ook gemaakt van Halil-Pacha, den ontslagen minister; maar eene andere correspondentie aan *de Pays* gerigt, verzekert, dat het ministerie spoedig voltallig zal gemaakt worden door de benoeming van Mustopha-Pacha tot president van den raad van State en van Vely-Pacha tot minister van koophandel. Men spreekt ook van de vervanging van Izet-Pacha, minister van politie.

Uit Berlijn wordt gemeld:

De verkiezingen in de grondvergaderingen voor de Tweede Kamer zijn bepaald op 27 dezer, en de verkiezingen van de afgevaardigden ter Tweede Kamer zelve op 8 October.

Te Londen is de tijding ontvangen, dat de president van Mexico, Santa Anna, zijne waardigheid neergelegd had.

FRANSCHE POST.

Nog eene poging tot moord tegen den persoon des Keizers. Maar de hemel zij dank, zij heeft hare noodlottige uitwerking gemist. En Gode zij dank, kon de geest des kwaads niet zulk eene misdaad beproeven zonder tegelijkertijd door eene schitterende protestatie geschandmerkt te worden. De verachtelijke hartstogt, welke moordenaars in het leven roept is slechts eene uitzondering op den regel De krachtige verontwaardiging, de afkeuring van alle eerlijke lieden onder alle klassen der bevolking kunnen zij dien hartstogt niet ontwapenen?

De Keizer zou den 8en, des avonds de sluiting-voorstelling van den Italiaanschen troep komen bijwonen; Mme. Ristou speelde voor de laatste maal *Marie Stuart*.

Het was ongeveer half negen ure, toen een rijtuig van het huis des Keizers voorafgaande, dat, waarin Z. M. zich bevond, voor den ingang der Keizerlijke loge stil hield; eene ontploffing werd gehoord en onmiddellijk kon men twee schoten erkennen. De moordenaar meende op het rijtuig des Keizers te mikken.

Even als in de opéra, heeft de loge des Keizers in het Italiaansche théâtre een afzonderlijken trap, waartoe een gereserveerde ingang leidt. Die ingang komt uit in de rue Marsolier, ter linkerhand wanneer men van de rue des Petits Champs komt. Tegenover dien ingang bevindt zich het gebouw der magazijnen van het théâtre: een gebouw dat des avonds altijd gesloten is. De straat wordt overigens druk bezocht.

Een individu stond sedert eenige oogenblikken bij het gebouw der magazijnen, onder de lantaarns, welke de straat verlichten. Toen hij een rijtuig van het hof zag naderen, wierp hij zich spoedig daarop om het te naderen alvorens de personen, die zich daarin bevonden den tijd hadden uit hun rijtuig te klimmen, en zijne beide handen op het rijtuig plaatsende, loste hij twee pistoolschoten.

De moordenaar wilde den Keizer treffen. Hij had zijne schoten echter gerigt tegen een rijtuig, waarin zich drie dames van het huis der Keizerin en een kamerheer des Keizers bevonden.

Eenige sergeants de ville en agenten van politie wierpen zich op hem. Hij werd onmiddelijk in hechtenis genomen. Hij is een jongman van 22 à 23 jaren oud; vroeger naar Belle-Isle gedetineerd, van waar hij sinds korten tijd is teruggekeerd. De middelen voor het plegen der misdaad in het werk gesteld, beantwoordden niet aan zijn helsch denkbeeld.

De wapentuigen waren slechts kleine pistooltjes, coup-de-poings genaamd, waarmede het zeer moeijelijk is te mikken, uitgezonderd in de bijzondere omstandigheden, waarvoor zij bestemd zijn, om zware schoten te doen. Een glas van het rijtuig werd gebroken, en eene dame bekwam eene ligte kwetsuur in het aangezigt.

De Keizer kwam vijf minuten later in een gelijksoortig rijtuig, d. i., in een gesloten rijtuig, door vier paarden getrokken. Gedurende die vijf minuten was het gerucht van den aanval in de wijk verspreid.

De ontsteltenis was groot en algemeen. De menigte ijlde naar het tooneel der misdaad. De politie hield haar evenwel tegen, ten einde vrije plaats te houden voor het rijtuig des Keizers. Toen dit rijtuig, gevolgd door een piquet kurassiers, was voorbij gegaan, werd de kreet van »*leve de Keizer*» allerwege onder de menigte en uit de vensters van alle huizen vernomen. De geestdrift was niet minder algemeen, toen de Keizer de zaal binnentrad.

De Keizerin had den Keizer niet naar den schouwburg vergezeld. Na de tweede acte van Maria Stuart verwijderde zich de Keizer. Het nieuws was in alle gedeelten der Boulevards bekend geworden. Eene nog grootere menigte dan op het oogenblik der aankomst was op de plaats en in de omstreken van het Théâtre bijeengekomen. De toejuichingen, waarmede Z. M. bij het vertrek uit de zaal begroet werd, waren nog levendiger. Zulks was ook het geval in de rue des Petit Champs tot Place Vendôme.

Binnenland.

's Gravenhage, 11 September.

Z. M. heeft benoemd tot gewone hoogleeraren in de faculteit der godgeleerdheid aan de hoogeschool te Leyden de heeren A. Kuenen, theol. doct., buitengewoon hoogleeraar in die faculteit, en J. J. Prins, theol. doct., predikant bij de hervormde gemeente te Rotterdam.

Z. M. heeft: 1o. aan den gepensioneerden 1sten luitenant hospitaal-directeur H. Beekhuis vergunning verleend, om de activiteits-uniform, voor de laatstelijk door hem bekleedde betrekking bepaald, voortdurend te blijven dragen; en 2o. den 2den luitenant J. J. Alberts, van het 8ste regement infanterie, in zijnen rang en ancienneteit overgeplaatst bij het wapen der infanterie van het leger in Oost-Indie.

* Heden is in de Maliebaan alhier, eene paardenmarkt en harddraverij gehouden. Van wege het gemeentebestuur was een prijs uitgeloofd van *f* 60 voor de schoonste m[...] met haar veulen. Een aantal paarden heeft naar dien [...] gedongen. De prijs werd behaald door J. Tettero, te [...]wijk, met eene zwarte merrie.

Ten een ure heeft de Harddraverij met chaizen, bes[...]nen met een paard een aanvang genomen. De prijs [...] het gemeentebestuur uitgeloofd bestaat uit: eene rijk [...]monteerde pendule, en als premie, een stuk zilverw[...] Een getal van 22 chaizen nam aan den wedstrijd [...] Eene groote menigte nam aan deze feesten deel, die d[...] fraai weder werden begunstigd.

* De ridder de Bazo, oud-minister van H. M. de Konin[...] van Spanje bij het Nederl. hof, heeft na eenen geruim[en] tijd in de residentie te hebben doorgebragt, die heden [ver]laten, zich over Frankrijk naar Spanje terugbegevende.

* In de residentie zijn aangekomen en aan het hô[tel] *de Bellevue* afgestapt, H. D. H. de prinsen de Bellemo[nt] met gevolg, vergezeld van HD. professor H. J. B. Sengla[...] komende van het eiland Malta.

* Bij gelegenheid, dat er hier te lande weder me[...]sprake is van de toepassing van de drainage of waterafl[eiding] door buizen onder den grond, meenen wij de aa[n]dacht te moeten inroepen op de belangrijke bijdrage, m[et] de noodige afbeeldingen, voor een paar jaren, hier te[r] stede bij den boekverkooper van Weelden (Mingelen) ui[t]gegeven. Die bijdrage door een geacht Duitsch landbou[w]kundige en diplomaat in zijne moedertaal geschreven [werd] door eene bevoegde hand in het Nederduitsch overg[e]bragt. De verspreiding van kennis der drainage is van ve[el] gewigt inzonderheid hier te lande; van die kennis hang[t] veelzins eene goede toepassing af.

* Men zal zich herinneren, dat mevrouw Jenny Gol[d]schmidt-Lind, alvorens uit deze residentie te vertrekken van haren weldadigen en kunstlievenden geest blijk hee[ft] gegeven door o. a. een concert te geven tot stichting va[n] een fonds ter ondersteuning van hulpbehoevende toonku[n]stenaren. De opbrengst van dat concert was toereikend o[m] aan dat plan een begin van uitvoering te geven. Gedurend[e] den loop van dezen zomer is de daartoe benoemde co[m]missie, uit den boezem der alhier gevestigde toonkunste[]naren zamengesteld, met allen ijver tot verwezenlijkin[g] daarvan werkzaam geweest. De noodige bepalingen werde[n] ten papiere gebragt, uitnoodigingen tot deelname aan d[e] toonkunstenaars en toonkunstenaressen toegezonden, e[n] den 1 September jl. heeft de maatschappij voor goed haa[r] beslag gekregen. Zij heeft ten doel, om eene jaarlijksch[e] geldelijke ondersteuning te verzekeren aan zoodanige toon[]kunstenaars (of toonkunstenaressen, mits ongehuwd) [die] leden dezer maatschappij, die door ouderdom of ligchaams[] gebreken buiten staat mogten geraken, hunne beroeps[]bezigheden uit te oefenen; voorts aan nagelaten weduwe[n] en weezen van leden dezer maatschappij.

Onder anderen [...] dit doel mede te werken door jaarlijksche bijdragen, doo[r] het geven van openbare concerten, of door andere mid[]delen, die gepast mogten worden geoordeeld. De zinspreu[k] van het fonds is *de Toekomst*, die het oogmerk te kenne[n] geeft. Gaarne had de commissie er den naam van de stich[]teres aan gegeven, doch alle pogingen om het verlof daar[]toe van de edele vrouw te verkrijgen leden schipbreuk o[p] hare nederigheid, die er lust in vond iets goeds te verrigte[n] maar niet in het geringste den schijn wilde hebben va[n] daarmeê te willen prijken noch pronken. Men verneem[t] met genoegen dat de heer Burgemeester der residentie het eere-lidmaatschap van deze, onder zoo gunstige voor[]teekenen begonnen, nuttige instelling in ons midden heef[t] willen aanvaarden; en dat binnen weinige dagen de uit[]noodigingen zullen worden toegezonden tot het uitbreiden van de jeugdige maatschappij, door het vragen der bescher[]ming van donateurs en donatrices. Wij hopen, dat oo[k] deze poging welslagen moge, en deze vereeniging, op de zoo onbekrompen wijze gegrondvest, krachtig opgetrokken en daaraan alzoo werkelijk duur voor de toekomst ver[]zekerd zal worden.

* Gisteren heeft aan het lokaal van het provinciaal bestuur van Zuidholland de aanbesteding plaats gehad van het maken van twee kribben met eene plasberm in de rivier het Scheur, even beneden de oostelijke punt van het eiland Rosenburg, hetgeen is aangenomen door den heer E. Tim[]mers te Hardinxveld, voor de som van *f* 39,900; 2o. het afbreken van den westelijken gedeeltelijk hoogvormigen leidingsmuur, en het in eene regte lijn opmetselen van eenen muur bezuiden de stoomwatermolen aan den den Arkelschen dam, behoorende tot het zederik-kanaal, hetgeen is aangenomen door den heer P. de Groot te As[]peren voor de som van *f* 5378, en de herbesteding: 1o. van het leggen van eene perpendiculaire krib aan de noord[]zijde van de rivier de Merwede, tusschen de krib aan de beneden punt der Gressendamsche Plaat, en die aan beneden mond der karnemelkshaven aan den zoogenaamden Sliedrechtschen Hoek, en in verband daarmede eene krib daartegenover: en 2b. van het herstellen der waterschade veroorzaakt door ijsgang en hoog opperwater aan de Rijks[]werken, gelegen in de rivier de Merwede en Kuilen; zijnde perceel no. 1 aangenomen door den heer P. Langenveld Bz. te Hardinxveld voor de som van *f* 9,300 en no. 2 door den heer A. van Hattem, te Sliedrecht voor de som van *f* 12.990.

De Staats-Courant bevat het volgende Programma voor de opening van de Vergadering der Staten-Generaal, te 's Gravenhage, op Maandag den 17 September 1855:

Art. 1. Des middags ten twaalf ure zullen de Leden der Staten Generaal zich begeven naar de zaal, bestemd voor de zittingen van de Tweede Kamer, en zich in eene al[...]

meene vergadering vereenigen, onder voorzitting van den door Z. M. benoemden President van de Eerste Kamer.

Art. 2. De Ministers, hoofden van ministeriële departementen, de Kanselier der Orden en de Leden van den Raad van State, zullen zich, des middags ten één ure, mede in die zaal vervoegen.

Art. 3. Z. M. de Koning, de vergadering der Staten-Generaal zullende openen, zal ten één ure met den volgenden trein van het Paleis afrijden:

a. een kommando cavalerie tot opening van den trein;

b. een hoffourrier en twee rijknechts, te paard;

c. de Kamerheer-ceremoniemeester, gezeten in eene koets met twee paarden bespannen, gaande één lakkei naast elk portier;

d. acht Kamerheeren van Z. M., gezeten in twee koetsen, ieder met vier paarden bespannen, gaande twee lakkeijen naast elk portier.

De Kamerheeren plaatsen zich volgens hunnen rang van benoeming;

e. de Groot-officieren van 's Konings Huis, gezeten in twee koetsen, ieder met zes paarden bespannen, gaande twee lakkeijen naast elk portier;

f. een kommando cavalerie;

g. de Opper-ceremoniemeester, gezeten in eene koets met vier paarden bespannen, gaande twee lakkeijen naast elk portier;

h. Z. M. de Koning en HH. KK. HH. de Prinsen, tegenover Hoogstdenzelve gezeten, in eene koets met acht paarden bespannen, gaande een rijknecht naast elk paard en vier lakkeijen naast elk portier;

De Luitenant-generaal, Chef van het Militaire Huis des Konings, rijdt *regts*, en de Generaal-majoor, waarnemende Gouverneur der Koninklijke residentie, *links* van de koets; achter dezelve volgen de Officieren van het Militaire Huis, almede te paard, rijdende twee aan twee, de oudste in rang vooruit;

i. een kommando cavalerie, tot sluiting van den trein.

Art. 4. De trein zal rijden door het Noord-einde, over de Plaats, over het Buitenhof, naar het Binnenhof.

Art. 5. De trein gekomen zijnde aan de vergaderplaats der Staten-Generaal, zal Z. M. aan de deur van het gebouw ontvangen worden door eene Commissie uit de Vergadering, die, voorafgegaan door den Kamerheer-ceremoniemeester, de Kamerheeren, de Groot-Officieren van 's Konings Huis en den Opper-ceremoniemeester, Hoogstdenzelve zal geleiden naar de zaal der Staten-Generaal. Het Militaire Huis volgt onmiddellijk.

Art. 6. De Groot-Officieren van 's Konings Huis en de waarnemende Gouverneur der Koninklijke residentie plaatsen zich achter Zr. Ms. zitplaats, de Kamerheeren *regts* en het Militaire Huis *links* van den troon.

Art. 7. De zitting geëindigd zijnde, gaat Z. M. de Koning met denzelfden trein, waarmede Hoogstdezelve binnengekomen is, en in de bij art. 3 vermelde orde, naar het Paleis terug; zullende de trein den navolgenden weg nemen: van het Binnenhof over den Korten Vijverberg, den Langen Vijverberg, de Plaats, door het Noordeinde, naar het Paleis.

Art. 8. Salvo's uit het geschut zullen het afrijden van Z. M. van het Paleis, en het oogenblik waarop Hoogstdenzelve het gebouw van de Staten-Generaal verlaat, aankondigen.

De Koninklijke Akademie van wetenschappen, afdeeling taal- letter- geschiedkunde en wijsgeerige wetenschappen, hield gister te Amsterdam eene gewone vergadering. Tegenwoordig waren 16 leden, te weten de heeren: J. Bake, J. Bosscha, H. J. Koenen, J. de Bosch Kemper, J. van Lennep, S. Karsten, F. Roorda, A. Rutgers, G. H. M. Delprat, R. C. Bakhuizen van den Brink, T. W. J. Juynboll, R. Dozy, Hoffmann, L. J. T. Janssen, F. C. de Greuve en C. G. Cobet.

De heeren Holtius, van Hall, Ackersdijk, Kist, de Vries, Nijhoff en Brill, hebben per missive kennis gegeven verhinderd te zijn de vergadering bij te wonen; de beide eerstgenoemden wegens ambtsbezigheden. De heeren W. Vrolik en Stamkart, leden der natuurkundige afdeeling, woonden de vergadering bij.

Van den Minister van Binnenlandsche Zaken is ingekomen een missive, dato 26 Junij jl., inhoudende het verzoek om inlichting der akademie, nopens aanvrage eener bijdrage van *f* 300, door den heer D. Groebe, wegens het doen drukken en uitgeven zijner vroeger te Brussel verschenen verhandeling over gangbare muntspeciën in Nederland. Bij deze missive is gevoegd een adres van den heer Groebe aan den Koning, waarin het belang der muntstudie uitvoerig wordt uiteengezet. Wordt besloten het adres en de missive in handen te stellen eener commissie, ten einde daarover in eene volgende vergadering te rapporteren. Tot leden dier commissie zijn benoemd de heeren Leemans, Janssen en van den Bergh.

Van den Minister van Binnenlandsche Zaken is wijders ingekomen eene missive betreffende het door den heer Hoffman ingediende voorstel wegens het ontbieden van het stel Chinesche typen, bestemd voor het drukken en doen uitgeven van Chinesche boeken hier te lande. De Minister verklaart zich bereid tot bevordering dezer nuttige aangelegenheid en heeft de ondersteuning daartoe van zijnen ambtgenoot, den Minister van Kolonien verzocht. Wordt besloten de commissie, die over deze zaak vroeger rapport heeft uitgebragt, uit te noodigen zich te belasten met de uitvoering van het voorstel des Ministers, tot aankoop en het ontbieden van het stel typen, werktuigen enz.

Van de weduwe van wijlen Ab. des Amorie van der Hoeven is bij de akademie ingekomen van het overlijden van haren echtgenoot lid der kon. akademie van wetenschappen, — voor berigt aangenomen. Voorts van buitenlandsche genootschappen missives, ten geleide van boekgeschenken, ten behoeve der bibliotheek; insgelijks van den heer M. Chevalier te Parijs Roorda van Eijsinga en anderen.

Aan de orde is vervolgens het voorstel van den heer Bakhuizen van den Brink, betreffende het gemeenschappelijk bewerken en doen uitgeven eener geschiedenis van den Nederlandschen waterstaat. Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten de beraadslaging daarover uit te stellen, tot dat het rapport van de natuurkundige afdeeling is ingekomen.

Daarna komt in behandeling het rapport der commissie (bestaande uit de hh. de Bosch Kemper, A. C. Holtius en S. Karsten) in de vergadering van 18 Junij jl., uitgebragt nopens het voorstel door den heer Cobet gedaan en strekkende om met het oog op de belangen van het hooger onderwijs en ter zake van de grove misbruiken, aan de akademiën heerschende, zich tot de regering te wenden met het verzoek tot het invoeren van een onafhankelijk staatsexamen.

De heer Cobet heeft zijne denkbeelden omtrent het dringende en noodzakelijke tot wering der grove misbruiken, die het hooger onderwijs aankleven, nader toegelicht, de aanleiding tot die gebreken en misbruiken aangewezen en met nadruk aangedrongen op het herstel van een onafhankelijk staats-examen, in het wezenlijk belang van het hooger onderwijs.

Onderscheidene punten, de verbetering van het hooger onderwijs, het aandringen op eene partiële of wel op meer algemeene hervorming, een deugdelijk onderwijs op de gymnasien, het dringend vereischte eener inspectie van staatswege over al deze instellingen, de gebreken en misbruiken aan de akademiën bestaande, en verschillende punten daartoe betrekkelijk, zijn ter sprake gebragt. Aan de discussiën hebben deelgenomen de heeren Bosscha, de Bosch Kemper, Karsten, Roorda, Delprat, de Greuve, Koenen en de Voorzitter.

Door den voorzitter worden in hoofdelijke stemming gebragt:

1o. De bevoegdheid der akademie tot het doen van voorstellen aan de regering, betreffende de zaak van het hooger onderwijs. Dit punt wordt met algemeene stemmen aangenomen.

2o. De tijdigheid en gepastheid om zich thans (nadat in de troonrede der afgeloopene zitting van de Tweede Kamer het uitzigt was geopend, op de aanbieding van voorstellen van regeringswege, tot regeling van het hooger onderwijs) over die zaak tot de regering te wenden. Met 12 tegen 3 stemmen (de heeren van Lennep, Bosscha en Rutgers) aangenomen.

3o. Het primitieve voorstel (van den heer Cobet) tot herstel van een onafhankelijk staats-examen, wordt met 8 tegen 7 stemmen aangenomen.

4o. Het voorstel der commissie strekkende dat de akademie zich wendde *a.* tot de regering met een adres, waarin zij verklaart, dat het dringend tijd is, vooral met het oog op de gebreken, die het hooger onderwijs aankleven, dat de hoofdbeginselen worden vastgesteld voor de wet tot regeling van het hooger onderwijs; — *b.* dat dit rapport aan de natuurkundige afdeeling worde medegedeeld met verzoek drie leden te benoemen, ten einde met de zuster-afdeeling over deze aangelegenheid in nader overleg te treden, wordt met 9 tegen 6 stemmen aangenomen.

5o. Voorstel van den heer Koenen om aan de natuurkundige afdeeling kennis te geven van de gevallen besluiten, rapporten enz. Dienovereenkomstig is besloten.

De vergadering is daarna gescheiden.

In ons No. 34 van den 25 Augustus ll., hebben wij, volgens gerucht, vermeld, dat, in de zaak van den Eerwaarden heer J. F. Warnink, R. K. Priester en Pastoor te Borne, beklaagde wegens overtreding der wet tot regeling van het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen van 10 September 1853, waarvan de behandeling in hooger beroep bepaald is te zullen plaats hebben in eene buitengewone burgerlijke teregtzitting van het Provinciaal Geregtshof in Overijssel op Donderdag den 13 September 1855, de beklaagde aldaar zou worden bijgestaan door den advocaat Mr. Lipman van Amsterdam; thans kunnen wij als stellig vermelden, dat, tot het verleenen van dien bijstand is verzocht Mr. H. Bloemen, prokureur bij de arrondissements-regtbank te Almelo, die ook in eersten aanleg voor de genoemde regtbank Zijn Eerwaarde heeft bijgestaan en dat deze dien aan den beklaagde heeft toegezegd.

(*Twentsche Ct.*)

De *Kerkelijke Courant* berigt, dat door de Zuidhollandsche predikanten-vereeniging zijn afgevaardigd de heeren Francken en Prins, predikanten te Rotterdam, tot bijwoning van den *Deutschen Kirchentag*, die te Halle gehouden zou worden den 18 dezer en eerstvolgende dagen. Thans echter verneemt men, dat genoemde heeren van het bestuur dier vergadering regtstreeksche tijding ontvangen hebben, dat de *Kirchentag* dit jaar geen voortgang zal hebben, van wege het uitbarsten der cholera in die en andere streken van Duitschland.

Den 7den dezer genoot de heer K. de Munter Sr. bediende in den boekhandel der heeren Blussé en van Braam te Dordrecht, het zeldzame geluk de vijftigsten verjaardag van zijne dienst in die firma te beleven, en van dezelve, ten aandenken aan dien gewigtigen dag, een fraaijen leuningstoel ten geschenke te ontvangen. Den 8sten dezer vierde hij dit merkwaardig feest met zijne familie en bedienden van bovengemelde firma, die van de heeren Blussé en Co. en eenige vrienden op het buitengoed van den heer P. Blussé van Zuidland, buiten deze stad, die hem dit voor die gelegenheid goedgunstig had aangewezen, en hem tevens, ten blijke van zijne bijzondere tevredenheid over zijne vijftigjarige en trouw volbragte dienst, een keurig gewerkten zilveren beker, met toepasselijke opschriften, vereerde. Het feest werd met een vrolijk maaltijd besloten, op welken menig hartelijk lied, den waardigen jubelaris en der eerwaardige firma Blussé gewijd, werd aangeheven. (*D. Ct.*)

In de algemeene vergadering der Geldersche maatschappij van landbouw is bepaald geworden, dat de algemeene vergadering te Zutphen in het najaar van 1856 zal gehouden worden; tot voorzitter is gekozen de heer Mr. W. J. Swaving; tot ondervoorzitters, de heeren Mr. F. P. Bijleveld, te Nijmegen; Jhr. C. van Panhuijs, te Vorden; Mr. J. F. B. van Hasselt, te Brummen; Mr. G. A. de Meester, te Harderwijk; en tot plaatsvervangers, Dr. A. Brants, te Gorsel en H. C. A. Sneltnage, te Dinoperlo.

In ons land zijn te zamen 120 postkantoren, welke op deze wijze in de verschillende provinciën verdeeld zijn: 17 in Noord-Brabant; 18 in Gelderland; 17 in Noord-Holland; 21 in Zuid-Holland; 5 in Utrecht; 9 in Zeeland; 8 in Friesland; 8 in Overijssel; 7 in Groningen; 3 in Drenthe; en 7 in Limburg. Wanneer men de bevolking in aanmerking neemt, dan is de verhouding van de bevolking tot het getal postkantoren in Friesland het grootste. Behoeften aan postkantoren bestaat er te Dragten, Bergum of Buitenpost, te Balk en te Oldeberkoop; in Drenthe, te Hoogeveen; in Overijssel, te Blokzijl enz.

Leijden, 10 Sept. Heden promoveerde tot doctor in de medicijnen de heer M. P. G. Kappeijne van de Coppello, van 's Hage, na verdediging van een Specimen Medico Obstetricium Inaugurale, continens: *Casus quosdam in Clinico et Policlinico Viri clar Simon Thomas Observatos.*

Nieuwediep, 9 Sept. Heden morgen stoomde uit deze haven naar Vlissingen Zr. Ms. schroefschooner *Montrado*, komm. luit. ter zee 1e kl. J. Andreæ, ten einde na aldaar eene inkorting der masten en verandering aan het tuig te hebben ondergaan, voor eene reis naar Oost-Indië te worden uitgerust.

Nieuwendam, 8 Sept. Heden is van de werf van den scheepsbouwmeester den heer W. H. Meursing alhier met goed gevolg te water gelaten het schoonerbrikschip *Wilhelmina en Henriëtta*, groot 112 gemeten lasten, gebouwd voor rekening van den heer P. L. Smidt te Amsterdam, en gevoerd zullende worden door kapitein H. A. de Boer.

Groningen, 9 Sept. Wij vernemen dat de hoogleeraar J. A. C. Rovers alhier de beroeping naar Utrecht heeft aangenomen, hoewel hij nog vooreerst zijn functiën aan deze academie zal blijven waarnemen, zoodat hij niet voor de winter-vacantie zijne nieuwe betrekking zal aanvaarden.

Langstraat, 9 September. De volkrijke gemeente Loon-op-Zand bevindt zich sedert den 4 Sept. ll. geheel zonder ambtenaar van den burgerlijken stand. Geschillen in den boezem van den raad, omtrent de jongste verkiezing gerezen, hebben er toe geleid dat de her-benoemde raadsleden niet zijn toegelaten, en dat die zaak thans nog in hooger beroep aanhangig is.

Onder de niet toegelaten raadsleden telt men de beide ambtenaren van den burgerlijken stand. Een derzelve was tevens wethouder en ten gevolge van het overlijden van den burgemeester met de waarneming dier betrekking belast.

Alle deze verwikkelingen schijnen ten gevolge te hebben gehad, dat er de raad niet op is bedacht geweest, om door de tijdelijke benoeming van een ambtenaar, voor het behoorlijk houden der acten van den burgerlijken zorg te dragen. Althans, na den 1sten Dingsdag dezer maand, zijn geene aangiften voor den burgerlijken stand ontvangen, of extracten uit de registers afgegeven kunnen worden. Trouwens, de vervolgingen tegen den waarnemenden ambtenaar van den burgerlijken stand der gemeente Heenvliet, voor eenigen tijd ingesteld, hebben doen zien, dat men wel degelijk een allezins wettig radicaal mag bezitten om de onderwerpelijke betrekking uit te oefenen.

Men vraagt elkander af, wat de gevolgen zullen zijn van deze bijzondere omstandigheden, die men nog niet weet, wanneer zij zullen ophouden en op wien hier de verantwoordelijkheid zal neer komen?

's Bosch, 10 Sept. In de afgeloopen week bevond zich in onze stad de zoogenaamde, beruchte apostel De Geest. Donderdag alhier aangekomen begaf hij zich naar Tilburg, van waar hij Vrijdags terugkeerde; des avonds bragt hij eenige uren door in een koffijhuis, alwaar hij zich op het biljard vermaakte. Bij die gelegenheid ondervroeg hij zich naar eene goede zaal, met het doel, waarschijnlijk, om alsdan de Bosschenaren op eene zijner zalvende redevoeringen, altijd tegen een zeker entrée-geld, te vergasten. Evenwel schijnt hij daarvan te hebben afgezien, immers hij is Zaturdag morgen reeds weder met de stoomboot naar Utrecht vertrokken. Nogtans schijnt hij zijne komst niet zonder nut voor de ingezetenen te hebben willen laten zijn; want naar men ons meldt, heeft hij bij de boekhandelaren Muller alhier eene inschrijving geopend op zijne schriften ad *f* 1,30 per jaar. (*N. B.*)

's Hertogenbosch, 7 Sept. De prijzen, welke men tegenwoordig, in deze streken voor het rundvee besteedt, hebben eene vroeger ongekende hoogte bereikt; men schat die 20 tot 25% hooger dan in vorige jaren. Dit maakt dat de veehouder zich meer dan vroeger op de aanfokking toelegt, en den veestapel vermeerdert.

De hoogte, welke de vetmesterij van kalveren, vooral in de omstreken van 's Hertogenbosch, sedert eenige jaren heeft bereikt, houdt zich winstens genomen staande. Veel vet en zwaar vee wordt voortdurend naar Engeland, veel kalveren naar Belgie verzonden.

Wat betreft de gestalte of ligchaamsbouw van het vee in het algemeen, moet men erkennen dat dit nog niet die schoonheid heeft, die men in de meeste noordelijke provinciën des rijks aantreft.

De veelvuldige verzendingen, die meestal uit de schoonste beesten bestaan, hebben hierop eenen nadeeligen invloed

— Wij vernemen, dat ook bij de meeste raadsleden van Amsterdam, in welke stad nog geen hoofdelijken omslag geheven wordt, het voornemen bestaat, om in den raad dier stad een voorstel te doen tot het heffen van eenen zoodanigen omslag, gevolgd naar den maatstaf, die in 's Hertogenbosch door de betrekkelijke afdeeling voor het heffen van eenen hoofdelijken omslag is aangegeven.

(*Arnh. Ct.*)

Théâtre-Royal-Français.

Debuten.

Wanneer wij ons herinneren, wat door ons van de eerste voorstelling van het Fransche Opera-gezelschap gezegd is, dan hebben wij, nu drie voorstellingen sedert zijn gegeven, alle reden om ons oordeel, toen uitgesproken, nader te bevestigen.

De eerste zangeres, Mlle. CHARRY, heeft in de rol van Leonore, in *de Favorite*, een succes gehad, als in jaren geene zangeres bij ons mogt genieten. Zelden werd op ons tooneel die rol zoo volmaakt gezongen; en, waarlijk, wij weten niet in woorden uit te drukken het gevoel, dat zich van het gansche publiek meester maakte, niet alleen toen Mlle. CHARRY het «*oh mon Fernand*» met weêrgalooze zuiverheid, en met echt sentiment had voorgedragen; maar ook toen zij het laatste cantabile: «*Fernand, imite la clémence*» wegsmeltend zoet, en als reeds wegstervende, door het gebouw deed weêrgalmen. Daarbij was haar spel afgemeten en zeer gepast. In niets was zij gechargeerd; elke tred was berekend, elk gebaar overeenkomstig den toestand van 't oogenblik. Indien wij ons twee aanmerkingen veroorlooven zij zijn: vooreerst dat Mlle. CHARRY zich onthoude toe te geven aan de ietwat wiegende beweging van het ligchaam, en dat zij een hoofdkapsel kieze meer geschikt aan den niet-vollen vorm van het hoofd. — Gelijk het publiek zoo zal ook — wij gelooven het stellig — de jury, Mlle CHARRY met acclamatie toelaten; althans indien het derde debut op e. k. Zaturdag aan het succes van de twee vorigen zal evenaren. Terwijl wij, uit naam van de dilettanten, den directeur dank zeggen voor den aanwinst van deze chanteuse, hopen wij, dat het publiek van zijne zijde, door eene trouwe opkomst voortdurend het bewijs zal geven, dat het wezenlijk talent weet te waarderen en het bezit van Mlle CHARY aan onzen opera op prijs te stellen.

Ook van den eersten tenor, den heer CHAMBON, hebben wij veel goeds te zeggen. Als *Fernand* in de «*Favorite*» heeft hij de verwachting niet te leur gesteld, welke wij van hem koesterden na den *Eléasar* in de «*Juive*» van hem gehoord te hebben. En als zanger èn als tooneelspeler muntte de heer CHAMBON in den *Fernand* uit.

De beroemde scène in de derde acte, waarin FERNAND den Koning zijn degen voor de voeten werpt, werd zoo door zang als door spel met zooveel tact en gevoel door hem teruggegeven, dat het publiek in geestdrift geraakte; terwijl de laatste scène tusschen hem en LEONOR het:

«Je 't aime!
Viens! je cède éperdu.»

met zooveel gevoel en tevens met zooveel grootheid, met het oog op den minderen omvang zijner stem, werd volgehouden, dat hem in alle deelen den palm der overwinning op dien avond toekwam. Wanneer wij de moeijelijkheid nagaan, die er aan verbonden is om, zelfs voor veel geld een goeden tenor te verkrijgen, dan gelooven wij gerust als de meening der kenners te mogen verklaren, dat het de algemeene wensch is, om den heer CHAMBON aan ons tooneel te zien verbinden, en hopen wij, dat zijn derde debut ons gunstig oordeel niet moge beschamen, maar er het zegel der waarheid nader op drukken zal.

Daarentegen doet het ons leed, dat wij ons ongunstig oordeel, voorloopig uitgebragt ten aanzien van den bassetaille, den heer HOMPS, niet mogen of kunnen wijzigen. Al wat wij sedert van hem hebben hooren voordragen, gaf ons nader het bewijs, dat deze artiste niet geschikt schijnt om aan het Haagsche publiek genoegen te doen. Zijne vervanging is wenschelijk, en het is ook in het belang van den directeur, wiens hoogste streven behoort te zijn (en ook *is*) om door het bezetten der eerste partijen door goede sujetten de belangstelling in den Opera op den duur op te wekken en wakker te houden. Zonder goeden bassetaille is eene behoorlijke uitvoering van een opera schier ondenkbaar; en daarom hopen wij, dat de heer HOMPS dorr een ander zal worden vervangen,

De tweede bas, de heer VINKEL, zal Donderdag zijn derde debut vervullen; in de twee vorige voorstellingen is hij wij wel bevallen, en aangezien men, ook voor de meer ondergeschikte partijen, niet al te veeleischend zijn mag, is het onze meening, dat de heer VINKEL zal behooren te worden aangenomen. Hetzelfde geldt voor de eerste Dugason, van Mlle LIVRY, (als actrice in vele opzigten, ook, voor haar uiterlijk voorkomen, aanbevelenswaardig,) die in de «*Mousquetaires de la Reine*» uitnemend gezongen, maar als Jennij, in de *Dame Blanche* minder voldaan heeft. Over het algemeen nogtans gelooven wij, dat Mlle. LIVRY met succes hare voorgangster, Mlle LEONTI, zal vervangen.

Trekken wij op nieuw ons oordeel zamen, dan komen wij tot de gunstige slotsom, dat, bijaldien een goede eerste bas den heer HOMPS kwam te vervangen, de groote Opera dit jaar zeer goed zal zijn zamengesteld en aan het publiek genotrijke avonden en den directeur goede recettes belooft.

Varia.

Eene geregtelijke dwaling.

(*Vervolg en Slot van N°. 711.*)

[illegible] was treurig; wij weenden niet; maar den [illegible] het hospitaal met de koorts, die weldra gevolgd werd door ijlhoofdigheid, daarna door eene volkomene neêrslagtigheid. Mijne makkers in het ongeluk hebben mij verhaald, dat in het ijlen de naam van mijn vader, van mijne moeder, van mijne zuster dikwijls over mijne lippen kwam; na zulke aanvallen wilde ik over niets spreken. Werkelijk duldde ik in die oogenblikken onverdragelijke smarten, en toch was ik getroost in mijn lot.

Het tweede bezoek van mijn vader had plaats in 1852; het was eenige dagen vóór mijn vertrek naar Brest. Voor beiden was de scheiding zeer pijnlijk; ik had bijna geen hoop meer, dat ik mijn vader, mijne arme moeder ooit weêr zou zien; ik meende zeker te zijn, dat ik ze nooit weer in de armen zou drukken. Oordeelt hoe ik leed, want de hoop, dat mijne onschuld aan het licht zou komen, verdween langzamerhand; echter verloor ik den moed niet geheel; de brieven mijns vaders deelden mij altijd eenige goede tijdingen mede, maar de tijd verliep.

Ik kwam te Brest aan in Julij 1852 met het stoomjagt de *Laborieux;* wij telden 235 veroordeelden.

Een nieuw bagno, een nieuwe leefregel, ik werd zaamgekoppeld en naar de vestingwerken gebragt. De smarten, die ik te Rochefort had doorgestaan, gedurende de eerste maanden na mijne aankomst, begonnen op nieuw en zouden waarschijnlijk voortgeduurd hebben, zoo de commissaris van marine, mijnheer FRIOCOURT, die mij zoovele welwillendheid bewezen had, mij niet had aanbevolen aan zijn collega te Brest; eene maand daarna werd ik als schrijver in het binnenste van het bagno aangesteld. Mijn vader schreef mij herhaaldelijk en deed mij groote verwachtingen koesteren; ik geloofde van dag tot dag, door de ontdekking der schuldigen, de eindpaal mijner ongelukken te zien verschijnen. Buitendien was ik het lijden reeds gewend,

Er deden zich groote moeijelijkheden op: de raadkamer van Libourne had langen tijd geaarzeld zich met mijne zaak bezig te houden; zijne aarzeling, ik begreep het, kwam zonder twijfel uit het vreemde der zaak voort, zoodat de justitie zelve er voor terugdeinsde. Ik wist, dat mijn vader ten einde raad was, en ik begreep, dat zijne droefheid grooter was dan de mijne; ik besloot daarom naar Cayenne te vertrekken; ik wilde niet meer in het bagno blijven, waar alles mij onverdragelijk was geworden; desniettemin had ik nog nooit eenig verwijt van mijn opperhoofden ontvangen, en leefde ik in goede verstandhouding met allen.

Mijn doel was, door mijn vertrek, mijn vader te verligten; in één woord, ik wilde, dat hij een weinig rusten zoude; zijn leven was mij dierbaarer dan het mijne, en ik gevoelde mij in staat alles te verduren. In den aanvang van 1854 deed ik aan den heer minister van marine een door mij zelven opgesteld verzoekschrift rigten, om deel uit te maken van de eerste bezending veroordeelden, die naar Guyána zou worden overgebragt; mijn verzoek werd ingewilligd.

Ik zou den 5 Julij vertrekken, toen mijn vader mij schreef, dat de misdadigers openlijk waren aangegeven, en dat de heer CHARAUDAU, die sedert een jaar het ambt van keizerlijk procureur te Libourne waarnam, reeds maatregelen tot een geregtelijk onderzoek genomen had; al mijne hoop herleefde: eenige pogingen verwierven mij een uitstel; ik was in eene koortsachtige verwachting; ik sliep niet meer.

Den 23 Aug. kwam mijn vader te Brest aan met brieven van den raad van Libourne en zijn eerste woord was: *zij zijn gevangen... zij hebben bekend....* Ach! des te beter, riep ik uit... nu kan ik rustig sterven, want men weet, dat ik onschuldig ben! Gedurende een oogenblik wist ik noch wat ik deed, noch wat ik zeide; mijne vermogens hadden mij begeven!

Den 25 komt er eene depêche uit Parijs aan, mijne boeijen worden verbroken, eene heete koorts maakt zich van mij meester, en weldra de ijlhoofdigheid. Mijne makkers hebben mij deze woorden herhaald, die ik gedurig uitsprak: O! welk geluk!... gij ziet het!..' maar ik heb te veel geleden!...»

Den 27 vertrok ik uit Brest, en omhelsde eenige mijner makkers, die weenden en mij een goeden uitslag toewenschten. Hoewel krank, begaf ik mij toch, geleid door de gendarmerie, met buitengewone gelegenheid, op weg. Ondanks de zorgvuldige wijs, waarop men mij verpleegde, was deze reis pijnlijk genoeg. Ik sliep in vijf en twintig gevangenissen. Eindelijk kwam ik den 25 September te Libourne aan. Wat al gedachten, welke verschillende aandoeningen doorkruisten mijne ziel. De geringste voorwerpen riepen mij zulke smartelijke herinneringen in het gehengen. In der tijd ging ik deze straten door met ketenen beladen, nu was mijne kleeding half burgerlijk, half die van galeislaaf; ik weet zelf niet, wat ik was. Al wat ik kan zeggen, is dat ik er zeer vreemd moet hebben uitgezien.

Men bragt mij voor den keizerlijken procureur, voor hem die mij aan het bagno ontrukte; toen ik de treden van het regtsgebouw opging, gevoelde ik mij geschokt door alle gedachten, die mij bestormden; acht jaren vroeger trad ik door deze zelfde poort onder zoo verschillende omstadigheden. Ik sidderde, toen ik er aan dacht, dat het zoo weinig had gescheeld, of ik had er mijn hoofd bij verloren. Ik verscheen voor dezen waardigen overheidspersoon, aan wien ik het leven, en de eer verschuldigd was; ik had mij aan zijne voeten behooren te werpen, van hem, mijn redder, want dit is de éénige naam, dien ik hem kan geven; men verbeeldde zich, ik bedankte hem naauwelijks; ik bleef koud in zijne tegenwoordigheid; geen glimlach omzweefde zelfs mijne lippen, maar men bedenke ook, dat is sedert langen tijd niet meer wist, wat glimlagchen was. Wat ging er in mij om? Ik zou het moeijelijk kunnen verklaren; ik geloofde ieder oogenblik dat mijn hart van aandoening zou bersten.

Toen ik eenen nacht te Libourne had doorgebragt, bedaarde ik een weinig; ik kreeg mijne gedachten terug, de wijze, waarop ik mij voor den keizerlijken procureur vertoond had, hinderde mij. Mogelijk, zeide ik bij mij zelven, zal hij gelooven, dat ik in de bagno's verdierlijkt ben, dat mijne smarten mij gevoelloos hebben gemaakt, en mij slechts onverschilligheid hebben overgelaten, terwijl ik toch alle pogingen heb in het werk gesteld om mij geene enkele der gewoonten van de galeislaven eigen te maken; terwijl ik toch iederen dag tot mij zelven zeide: «zoo de menschen getracht hebben mij te vernederen, ik zal mij in mijne eigene oogen niet verlagen; mijn vonnis moet mij niet van inzigten doen veranderen.» Ik schreef in dien zin aan den genoemden magistraatspersoon om hem mijn dank te betuigen voor het regt, dat hij mij zou doen geworden.

Mijn verblijf in de gevangenissen van Libourne leverde niets merkwaardigs op; de verwachting van den afloop van het regtsgeding, dat aan zou vangen, de bezoeken, die ik gedurig ontving van den regtschapen man, die mij op nieuw zou verdedigen voor het Hof van assise van de Gironde, dat alles verkorte de anders zoo langzame uren der gevangenschap.

Nog bleef mij éene beproeving, zij was zoet en droevig te gelijk mijne arme moeder had mij sedert zeven jaren niet gezien; niet zoo sterk en moedig als mijn vader, had zij het niet durven wagen hem op zijne reizen naar Rochefort en naar Brest te volgen. Toen zij mijne overbrenging naar de gevangenissen van Libourne vernam, wilde zij haar zoon omhelzen, en besloot zij mij te komen bezoeken.

Ik kan niet zonder ontroering die zamenkomst herdenken; wat men daarbij gevoelt, is niet uit te drukken, maar alle gevoelige harten zullen het begrijpen. Waarom zou ik ook stil blijven staan bij zulke ontboezemingen, die niemand kan bevatten, zoo hij ze niet zelf ondervonden heeft?

Ik zag met iederen dag mijne voormalige vrienden tot mij wederkeeren, en deze menigvuldige bewijzen van deelneming vormden een droevig contrast met de verlatenheid, waaraan men mij zeven jaren vroeger had prijs gegeven.

Ik heb zeven jaren van mijn leven in het bagnò doorgebragt, het waren de schoonste jaren mijner jeugd; een wonder heeft mij aan het burgerlijk leven weêrgegeven; en ik sidder, wanneer ik bedenk, dat, drie jaar later, het regt van verjaring de bewerkers mijner rampen had kunnen dekken en het geregt met magteloosheid slaan.

Voornamelijk ben ik mijn leven aan mijnen vader verschuldigd; zonder hem ware misschien de waarheid nooit aan het licht gekomen. Ik dank mijnen regters de openbaarmaking van die waarheid, welke lang op zich deed wachten, doch welker klaarblijkelijkheid nu aller oogen schijnt te treffen.

Wanneer in de lange en droevige jaren mijner gevangenschap, mogelijk woorden van wrevel mijne lippen ontsnapt zijn, vraag ik er vergiffenis voor aan hen, die ze hebben gehoord. Zij vonden mijne [illegible] heid van mijn ongeluk. Mijn geduld en mijne gelatenheid mogen ze doen vergeten.

Het overige behoort tot het regtsgeding, en ik heb van dag tot dag met vreugde gevoeld, dat de openbare meening ten mijnen gunste keerde.

Zietdaar alles! Iedere regel heeft mij een smartgevoel, ieder woord eene doodsangst in het geheugen geroepen; en toch, hoe ik mijn hart onderzoeke, ik vind er slechts dankbaarheid voor mijne regters en medelijden voor mijne beulen.

LESNIER.»

(Men weet, dat de Keizer der Franschen LESSIER tot een eervol en voordeelig ambt benoemd heeft, en hem de vleijendste brieven zijn geworden, ten einde de geregtelijke dwaling zooveel mogelijk goed te maken.)

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 10 September 1855.

Nederland.	Pct.		**Rusland.**		
Ned.W.Schuld.	2½	63¾ 13/16		Pct.	
Dito Certificat.	3	76 1/16 76	*Hope* 1798/1816	5	102¾
Dito Dito ...	4	93 7/16 ½ 7/16	Dito 1828/1829	5	102½
O. I. Leening. .	4		Cert. 1831/1838	5	84⅞
Amort. Syndic.	3½		Dito Dito	4½	89¼
Hand.-Maats. .	4½	124	Dito *Hope* . . .	4	77¼
Belgie.			Dito *Stieglitz* .	5	76¼
Certificaten. . .	2½		Dito dito 5e Ser.	4	
D° *Rothschild* .	2½		Dito 1854 . . .	5	82 3/16 ¼
Frankrijk.			Inschr. Assig. .	6	
Obligatiën . . .	3		Certific. dito. .	6	59¼
Spanje.			**Polen.**		
Nieuwe	1¼	19⅜ 7/16	Obligatien . . .	4	
Dito Buitenl. .	3	38			
D° Binnenl.°/m.	3	31¾ 13/16 ¾	**Oostenrijk.**		
Bew. Sp. Com.		4⅜ 7/16	Metalliek . . .	5	62¾ ⅞
Amort. Schuld.		4 7/16 ½	Dito bet. Amst.	5	74⅜ 5/16 ⅜
Portugal.			Dito Nation. .	5	67 3/16 13/16 ¼
Londen nieuwe.	3	40¾	Dito 1847 . . .	2½	32⅜
Dito uitgest . .	4		Dito 1851/1852	2½	32⅜

Braz, bij Roths. p. s. 500. 5 pct. 98½; Mexic., te Lond. 3 pct. 20⅞; dito Onb. 20⅞; Gren., te Lond. p. s. 100. 2¼ pct. 18½; Peru 4½ pct. 77.

Onze fondsenmarkt was heden bij eenige affaire in Holl., Oostenrijksche en Russische fondsen over het geheel zeer vast, met weinig of geen variatie; alleen Spaansche blijven door kooporders iets hooger

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.